

ДО ПИТАННЯ ВИЗНАЧЕННЯ ТЕРМІНІВ «ФАХІВЕЦЬ ІЗ РОЗВ'ЯЗАННЯ КОНФЛІКТІВ», «МАЙБУТНІЙ ФАХІВЕЦЬ ІЗ РОЗВ'ЯЗАННЯ КОНФЛІКТІВ» У ВІТЧИЗНЯНОМУ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНОМУ ДИСКУРСІ

Вступ. Наша наукова розвідка із вивчення проблеми професійної підготовки майбутніх фахівців із розв'язання конфліктів спирається на наукові праці вітчизняних та зарубіжних дослідників (Г. Бережна, І. Ващенко, А. Гірник, О. Демидович, Є. Дурманенко, А. Ішмуратов, І. Козич, Н. Кошечко, А. Левкович, Л. Мухіна, С. Петканич, С. Романов, Н. Самсонова, Ф. Семенова, І. Сорока, І. Тітаренко, В. Шемятихін, С. Філь).

Не дивлячись на низку наукових досліджень, присвячених теоретико-методологічним основам формування та становлення конфліктологічної компетентності у ЗВО, питання, пов'язані з розумінням змісту дефініцій «фахівець із розв'язання конфліктів» та «майбутній фахівець із розв'язання конфліктів», залишилися поза увагою наукових розвідок.

Виклад основного матеріалу. Докорінні зміни, які відбуваються в освітньому процесі вітчизняних ЗВО, передбачають впровадження концепції компетентнісного підходу. Окрім того, необхідно створити та реалізувати модель професійної підготовки майбутніх фахівців із розв'язання конфліктів у ЗВО України. Така модель повинна ґрунтуватися на кращих світових та вітчизняних освітніх традиціях. Ця освітня модель у власній основі має визнавати суб'єктність особистості майбутнього конфліктолога, орієнтуватися на потенційні здібності здобувача/здобувачки освіти.

Наша держава створила відповідні умови для реалізації такої моделі. У чинних Законах України «Про вищу освіту» (2014 р.), «Про освіту» (2017 р.) і у Державній національній програмі «Освіта» («Україна ХХІ століття»), Проекті концепції розвитку освіти України на період 2015 – 2025 роки (2015 р.), Національній доктрині розвитку освіти, Національній доповіді «Про стан і перспективи розвитку освіти в Україні» (2016 р.) накреслено стратегію розвитку освіти на найближчі роки та на перспективу.

Вітчизняні науковці С. Сисоєва, І. Соколова, підкреслюючи важливість осмислення основних категорій у контексті наукового дослідження, пишуть таке: «Оперування людиною різними тлумаченнями поняття відбувається, коли ми хочемо виділити або підкреслити особливі характеристики, істотні ознаки предмета. У цьому випадку йдеться про застосування різних дефініцій (лат. *definitio*), у яких подано точне логічне визначення, виділено істотні дефініційні ознаки, визначено зміст і межі застосування поняття» [3, с. 219]. Ми поділяємо думку цих провідних науковців та зазначаємо необхідність у визначенні суттєвих ознак основних понять нашої наукової розвідки: «фахівець» та «конфліктологія». Ці терміни формують базу для визначення терміну «фахівець із розв'язання конфліктів (конфліктолог)», «майбутній фахівець із розв'язання конфліктів (майбутній конфліктолог)» у контексту професійної підготовки фахівців із розв'язання конфліктів в Україні.

У нашій науковій розвідці ми характеризуємо наведені вище поняття, ґрунтуючись на вітчизняних та зарубіжних нормативно-правових, психолого-педагогічних наукових джерелах, де знайшли висвітлення результати наукових досліджень, які присвячено питанню професійної підготовки фахівців із розв'язання конфліктів.

Сучасні українські довідкові джерела зміст поняття «фахівець» пояснюють у такий спосіб: «той, хто досконало володіє якимсь фахом, має високу кваліфікацію, глибокі знання з певної галузі науки, техніки, мистецтва тощо; спеціаліст» [1. с. 1530].

У Законі України «Про вищу освіту» (2014 р.) у статті 1 зазначено фахівець має отримати «сукупність систематизованих знань, умінь і практичних навичок, способів мислення, професійних, світоглядних і громадянських якостей, морально-етичних цінностей, інших компетентностей, здобутих у вищому навчальному закладі (науковій установі) у відповідній галузі знань за певною кваліфікацією на рівнях вищої освіти, що за складністю є вищими, ніж рівень повної загальної середньої освіти» [2].

У зарубіжному та вітчизняному науковому дискурсі існує величезна кількість дефініцій поняття «конфліктологія». Останнє пояснюється тим, що конфліктологія – сучасна багатовимірна, багатоаспектна, багатофункціональна наука. Обсяг тез не дозволяє нам заглиблюватися в аналіз цього терміну.

У Законі України «Про вищу освіту» (2014 р.) в статті 1 розкрито зміст таких понять: «здобувачі вищої освіти», «кваліфікація», «компетентність», «спеціалізація» та «спеціальність» [2]. Визначення таких понять в цьому Законі України трактується так:

- здобувачі вищої освіти – особи, які навчаються у вищому навчальному закладі на певному рівні вищої освіти з метою здобуття відповідного ступеня і кваліфікації;
- кваліфікація – офіційний результат оцінювання і визнання, який отримано, коли уповноважена установа встановила, що особа досягла компетентностей (результатів навчання) відповідно до стандартів вищої освіти, що засвідчується відповідним документом про вищу освіту;
- компетентність – динамічна комбінація знань, вмінь і практичних навичок, способів мислення, професійних, світоглядних і громадянських якостей, морально-етичних цінностей, яка визначає здатність особи успішно здійснювати професійну та подальшу навчальну діяльність і є результатом навчання на певному рівні вищої освіти;
- спеціалізація – складова спеціальності, що визначається вищим навчальним закладом та передбачає профільну спеціалізовану освітньо-професійну чи освітньо-наукову програму підготовки здобувачів вищої та післядипломної освіти;
- спеціальність – складова галузі знань, за якою здійснюється професійна підготовка [2].

Висновки. Узагальнюючи основні вимоги до фахівця із розв’язання конфліктів, що ґрунтуються на головних напрямках конфліктологічної теоретико-практичної діяльності, ми можемо сформулювати власне

визначення поняттю «*фахівець із розв'язання конфліктів (конфліктолог)*» – це особа, яка отримала професійну освіту, володіє високим рівнем кваліфікації, здійснює всі види професійної діяльності, що входять в теоретичну та практичну сферу розв'язання конфліктів.

Спираючись на вищенаведені визначення, ми сформулювали власну дефініцію поняття *майбутній фахівець із розв'язання конфліктів (майбутній конфліктолог)* – це здобувач/здобувачка, яка навчається у ЗВО, щоб досягти відповідного ступеня освіти та отримати кваліфікацію у процесі засвоєння динамічної комбінації знань, умінь і практичних навичок, способів мислення, професійних, світоглядних і громадянських якостей, морально-етичних цінностей, що входять в теоретичну та практичну сферу розв'язання конфліктів.

Список використаних джерел

1. Великий тлумачний словник сучасної української мови / уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел. Київ ; Ірпінь : Перун, 2009. 1736 с.
2. Закон України «Про вищу освіту» (2014). URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/155618/print1382948206521198>. (дата звернення: 25.01.2021).
3. Сисоєва С. О., Соколова І. В. Нариси з історії педагогічної думки : Навчальний посібник. Київ : Центр навчальної літератури, 2003. 308 с.